

קליטת משפחות חדשות באזורי איום

קליטת משפחות חדשות באזורי איום

הכותבים הם צוות חשיבה של מהו"ת ישראל בראשות עדי טוב.

בימים אלה נקלטות משפחות רבות של עולים מצרפת לאחר אירועי האנטישמיות האחרונים באזור אשדוד ואשקלון, המעבר הזה הוא מעבר מורכב: הגירה, שינוי נוף מולדת, שינוי שפה, שינוי בסביבה החברתית, תעסוקתית, סביבת הלימודים ונוסף לכל אלה הגעה לאזור שהנפוצות שלו גבוהה והמצב הביטחוני יכול להשתנות באחת. זו דוגמה קיצונית לאתגר של קליטת משפחות בכלל ובאזור ביטחוני לא יציב בפרט.

אנו מכירים את התופעה של הגירה חיובית לאזורי איום, ההגירה החיובית ליו"ש עלתה בעת ובעקבות האינתיפאדה, הצמיחה הדמוגרפית באזור עוטף עזה גברה לאחר "עמוד ענן"

מטרת מסמך זה לזהות את מאפייני המצב של המשפחות הנקלטות ולראות כיצד ניתן לסייע להן בהערכות ובמוכנות למצבי האיום. מאפייני מצב המשפחות בעת המעבר:

- המשפחה, אשר עוברת מקום מגורים נמצאת במצב בו הרציפות התפקודית, התודעתית והחברתית שלה בשינוי. המעבר שובר שגרה מוכרת והמשפחה כעת באתגר של בניית שגרה חדשה, תהליך זה לוקח זמן. מצב בטחוני לא יציב או מאיים מפריע/מעכב את יצירת השגרה החדשה.
- התקשרות למקום כמרכיב חוסן – פרופ' מרים ביליג מדברת על כך שהתקשרות למקום, ההכרה של המקום, הרגשת השייכות אליו, ההזדהות אתו היא מרכיב בחוסן קהילתי, משפחה שזה עתה מקרוב הגיע למקום חדש, רמת ההתקשרות שלה למקום בבנייה.
- לכידות חברתית – הכרות עם הסביבה החברתית, יצירה של רשתות תמיכה, לכידות וסולידריות הינם מרכיבים חשובים בחוסן ועמידה מול מצבי איום וחירום, המשפחה החדשה עדיין בבנייה של רשתות וקשרים אלה. ידוע כי איום חיצוני מחזק לכידות פנימית כך שמצב האיום יכול להיות גם הזדמנות.
- ידע ומיומנויות ביחס למציאות האיום – האדם אשר מגיע למקום חדש שיש בו איומים שלא הכיר או נחשף להם, זקוק לידע והכוונה וגורם מנחה אשר יוכל לעזור לו לפרש את המציאות אותה אינו מכיר. ידע מפחית חרדה וככל שהמשפחה תדע יותר מהו האיום וכיצד יש להיערך ולהתמודד אתו כך החרדה תרד והביטחון העצמי יגבר.
- יש להתייחס אל הילדים במשפחות הנקלטות ולבנות להם מערכות תמיכה בקרב הילדים הוותיקים, ההסברה והמידע לילדים צריך להינתן בשפה המתאימה להם וליכולתם. ההורים מתווכים ומפרשים לילדיהם את המציאות והילדים רואים את המציאות באמצעות ההסבר וההתנהגות של ההורה.

תפקידי הקהילה הקולטת

- במהלך הקליטה להציג נכוחה את המציאות של האיום הביטחוני ואת המענה ואיך אנשים בקהילה מתמודדים עם המציאות הזו. וודאות קשה עדיפה על אי וודאות והפתעה.
- תמיכה – משפחה קולטת אשר תתמוך במשפחה הנקלטת בכלל עם דגש על ההערכות למצב החירום, משפחה זו תהיה זו אשר תפרש לנקלטת את המציאות תיתן לה הנחיות מה לעשות במצבים שונים, תספק לה מידע וידע על התמודדות עם המצב ותהיה זמינה לה באופן יזום בעת משבר.

- חיבור למקום לצד הפיזי שלו להיסטוריה שלו, לאירועים במקום, ל"תרבות הארגונית והקהילתית" לנסות לחבר את המשפחה לעשייה במקום שיש לה ערך ויכולה להביא תרומה לשגרה ולחירום .
- יש לסייע להורים הנקלטים להבין את מערכות התמך במוסדות החינוך / ברווחה/ מרכזי החוסן ולחבר אותם אליהם .
- הקהילה הולכת על חבל דק של הצעת עזרה ותמיכה בלי להיכנס ולפגוע בפרטיות של המשפחה.
- יש לשקול הקמת "צוות קליטה" אד-הוק בקהילה הקולטת מספר משפחות, אשק תפקידו יהיה להצמיד משפחה קולטת לכל משפחה נקלטת, לדאוג לחבר את המשפחה החדשה לצח"י/ צח"ש כדי לתת לה הנחיות ותשומת לב מיוחדת בעת חירום, ליזום ערב היכרות עם משפחות הקהילה ועוד.

יש לזכור כאמור שאיום חיצוני יכול להוות הזדמנות לחיזוק הלכידות הפנימית הן במשפחה והן בקהילה ויכול להיות זרז לקליטה מהירה וטובה .

תקשורת פתוחה בכלל ובהקשר של המציאות הביטחונית הוא תנאי חשוב והכרחי ליצירת אמון לזיהוי מצוקות ולהבעת סולידריות תמיכה ועזרה .